

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursurilor declarate de către Maria Corobceanu, reprezentată de avocatul Denis Grecu, Consiliul municipiului Chișinău, Primarul General al municipiului Chișinău și Ministerului Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Corobceanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău

Dosarul nr. 2ra-244/23

NR. PIGD 22-2112387601-2ra-09022023

Limitele judecării apelului. Determinarea comportamentului și acțiunilor creditorului în procedura de executare a hotărârii judecătorești și raportarea acestui comportament pasiv la despăgubirea cerută/încasată

Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: N. Russu)
Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Malii, A. Braga, V. Cotorobai)

18 decembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursurile depuse de Maria Corobceanu, reprezentată de avocatul Denis Grecu, Consiliul municipiului Chișinău, Primarul General al municipiului Chișinău și Ministerului Justiției al Republicii Moldova

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Ion Malanciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judcători*,

constată următoarele:

IN FAPT:

1. La 18 august 2023 Maria Corobceanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată,

2. În motivarea acțiunii reclamanta a indicat, că prin hotărârea din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 17 decembrie 2009 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Vladislav Miron împotriva Consiliului mun. Chișinău, Primăriei mun. Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ, s-a anulat pct. 3 al dispoziției Primarului General al mun. Chișinău nr. 506-d din 13.08.2008 în partea privind suspendarea provizorie a examinării și perfectării materialelor privind privatizarea loturilor de pământ aferente obiectivelor private și s-a obligat Consiliului municipal Chișinău să emită decizia privind privatizarea terenului aferent construcției comerciale cu suprafața de 73 m.p., nr. cadastral xxxxx situată pe str. xxxxx.

3. A menționat că la 15 februarie 2010 a depus în instanța de judecată cerere privind succesiunea în drepturile procedurale de executare, solicitând admiterea succesiunii sale în drepturile lui Miron Vladislav în procedura de executare a hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău.

4. Ca consecință, prin încheierea din 30 aprilie 2010 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 30 aprilie 2012 a Curții Supreme de Justiție, a fost admisă cererea cu privire la succesiunea în drepturi în procedura de executare, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Miron Vladislav către Consiliul municipal Chișinău și Primăria mun. Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ, fiind înlocuit reclamantul Miron Vladislav cu succesorul lui în drepturi, Corobceanu Maria, care preia toate drepturile și obligațiile creditorului Miron Vladislav care au apărut în temeiul hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău.

5. În opinia reclamantei, anume în sarcina instanței care a emis hotărârea din 01 iunie 2009 Curții de Apel Chișinău era transmiterea acesteia spre executare benevolă în adresa Consiliului municipal Chișinău, fapt care a avut loc în realitate.

6. A relevat, că faptul transmiterii documentului executoriu spre executare benevolă este confirmat prin încheierea din 30 aprilie 2010 a Curții de Apel Chișinău,

prin care s-a admis cererea depusă de către Corobceanu Maria cu privire la succesiunea în drepturi în procedura de executare, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Miron Vladislav către Consiliul municipal Chișinău și Primăria mun. Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ.

7. Până în prezent hotărârea din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău nu a fost executată, deși Primăria mun. Chișinău a solicitat careva acte care au fost prezentate de mai multe ori, începând cu anul 2014.

8. În baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, reclamanta, concretizând pretențiile (f.d. 123 vol. I), a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău și încasarea de la Ministerul Justiției, prin intermediul Ministerului Finanțelor a sumei de 7300 euro echivalent în lei MDL la cursul oficial al BNM la data executării, drept despăgubire a prejudiciului moral cauzat și a cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE:

9. Prin hotărârea din 27 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost admisă parțial. S-a constatat încălcarea dreptului reclamantei Corobceanu Maria la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău. S-a încasat din bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul reclamantei suma de 3000 euro, echivalentul în MDL la cursul oficial al BNM la data executării hotărârii judecătorești, cu titlu de prejudiciu moral cauzat. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

10. La 07 iunie 2022 Corobceanu Maria a declarat apel, solicitând casarea parțială a acesteia, în partea pretențiilor respinse, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

11. Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 10 iunie 2022 Primarul General al mun. Chișinău și Consiliul mun. Chișinău au depus apel, solicitând casarea acesteia cu adoptarea unei noi decizii de respingere integrală a acțiunii.

12. La 24 iunie 2022 Ministerul Justiției a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia și adoptarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL:

13. Prin decizia din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate de Maria Corobceanu, Primarul General al municipiului Chișinău, Consiliul mun. Chișinău și Ministerului Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea din 27 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

14. Instanța de apel a reținut, că la cererea avocatului Grecu Denis cu nr. 9095 din 20.10.2021 Curtea de Apel Chișinău a comunicat, că copia hotărârii Curții de Apel Chișinău din 1 iunie 2009, emisă în cauza civilă la acțiunea înaintată de Miron

Vladislav către Consiliul mun. Chișinău și Primăria mun. Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ, în conformitate cu art. 32 alin. (1) Cod de executare la data de 13.02.2010 a fost expediată în adresa Consiliului mun. Chișinău și, respectiv, în adresa DEDJ Centru.

15. Totodată, prin scrisoarea Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare nr. 01/1-09-2075 din 18.06.2021, la solicitarea din 10.03.2021 a creditorului Corobceanu Maria privind informarea despre etapa executării hotărârii Curții de Apel Chișinău din 01.06.2009, s-a comunicat că actualmente nu există spre examinare în procedura administrativă acte în privința executării hotărârii Curții de Apel Chișinău din 01.06.2009.

16. În rezultat, instanța de apel a constatat că, hotărârea nr. 3-1541/09 emisă de Curtea de Apel Chișinău la data de 01 iunie 2009 pe cauza civilă inițiată la cererea de chemare în judecată depusă de Miron Vladislav către Consiliul municipal Chișinău și Primăria mun. Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ, a devenit irevocabilă la data de 17 decembrie 2009.

17. Astfel, instanța de apel a apreciat ca întemeiată concluzia instanței de fond privind admiterea în parte a acțiunii, constatând încălcarea dreptului reclamantei la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești în sensul prevederilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, or documentul executoriu nu a fost executat nici până la această etapă, respectiv întârzierea de peste 10 ani în executarea hotărârii judecătorești în favoarea reclamantei a privat-o de beneficiile hotărârii judecătorești irevocabile, fapt prin care i-a fost cauzat un prejudiciu moral, care urmează a fi recuperat prin acordarea unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat.

18. Autoritățile responsabile de executarea hotărârii judecătorești nu au întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea executării hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău, iar ca urmare Corobceanu Maria, în calitate de succesor în cadrul procedurii de executare a lui Miron Vladislav, nu poate beneficia de succesul obținut în urma hotărârii judecătorești nominalizate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS:

19. La 23 ianuarie 2023 Corobceanu Maria a declarat recurs împotriva deciziei din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia în partea pretențiilor respinse și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

20. În motivarea recursului Corobceanu Maria și-a manifestat dezacordul cu soluția instanței de apel în partea respingerii acțiunii.

21. În opinia recurentei Corobceanu Maria este lipsită de orice rațiune, concluzia în opinia separată, precum că dânsa ar fi avut un rol pasiv, or ea a colaborat activ cu autoritatea publică locală, la raportul prezentat de autoritatea publică locală au fost anexate inclusiv câteva acte prezentate de ea întru executarea hotărârii (act de inspectare nr. 0100/10/15996 din 07.12.2010; planul construcției din 09.12.2010, fragmente din planul de amplasament a construcțiilor și amenajărilor din 09.12.2010), depuse prin intermediul demersului nr. 687 din 06.05.2014 privind privatizarea terenului aferent construcției amplasate în mun. xxxxx care, la fel, figurează în extrasul de evidență a petițiilor cetățenilor.

22. La 08 februarie 2023 Consiliul mun. Chișinău și Primarul General al mun.

Chișinău au declarat recurs împotriva deciziei din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia emiterea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

23. Consideră nejustificată imputarea neexecutării hotărârii judecătorești în sarcina statului, or, datorită omisiunii creditorului Corobceanu Maria de a verifica în mod diligent starea procedurii de executare și de a se interesa și verifica inițierea, existența și demararea unei proceduri de executare, manifestând un total dezinteres și neglijență față de soarta executării documentului executoriu, a și fost constatată de instanțe neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Specifică că autoritatea investită cu funcții de executare a hotărârii judecătorești vizate, nu a admis anumite omisiuni, ci în general nu deține spre examinare acte în privința executării hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău.

24. La 09 martie 2023 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia emiterea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

25. În motivarea recursului a indicat ca o circumstanță importantă a cauzei reprezintă scrisoarea Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare nr. 01/1-019-2075 din 18 iunie 2021, unde este relevat că la solicitarea din 10 martie 2021 a Mariei Corobceanu privind informarea despre executarea hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău, Direcția menționează că actualmente nu există spre examinare în procedură administrativă acte în privința executării hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău, totodată fiind menționat și faptul că termenul de prescripție a executării hotărârii a expirat.

26. În opinia recurentului, în prezența acestor circumstanțe, ce elucidează problematica invocării tergiversării executării documentului executoriu, de către autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești au fost întreprinse toate măsurile ce puteau fi în mod rațional întreprinse pentru a pune la dispoziție un mecanism privind executarea documentului executoriu vizat. Prin urmare, autoritatea investită cu funcții de executare a hotărârii judecătorești nu a admis anumite omisiuni, ci în general nu deține spre examinare acte în privința executării hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

27. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

28. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (1) și (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, art. V, pct.1–9, pct.11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

29. Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

30. Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor

în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

31. Respectiv recursurile declarate au fost depuse până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii acestora.

32. Totodată, având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursurile se vor examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestora, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

33. Astfel, la momentul examinării prezentelor recursuri, prevederile legale relevante aveau următorul conținut:

34. Art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

35. Art. 431 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. (2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. (3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. (4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

36. Art. 432 din Codul de procedură civilă (până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023)

„(1) Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.” (2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b 1) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului. (3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale. (4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

37. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă că:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.”

38. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

39. Art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

40. Art. 2 alin. (1)-(4), (6) și (7) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011:

„(1) Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. (2) Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant). (3) Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. (4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat. (6) Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant. (7) Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.”

41. Art.4 alin. (1)-(3) și (5) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011:

„(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului. (2) Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar. (3) Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale

întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil. (5) Categoriile de litigii menționate se examinează în instanță de judecată în conformitate cu normele legislației procesuale civile, ținându-se cont de particularitățile prevăzute de prezenta lege.”

42. Art. 2036 alin. (1)-(5) din Codul civil:

„ (1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri 8 prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. (2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. (3) Repararea prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerată în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege. (4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar când aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit. (5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.”

43. Art. 2037 alin. (1)-(3) din Codul civil:

„ (1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. (2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. (3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.”

44. Art.70 alin.(1) din Codul de executare:

„ (1) Documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sînt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.”

MOTIVAREA INSTANȚEI:

45. Cu referire la termenul de declarare a recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că recurenții s-au conformat prevederilor art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

46. Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 17 noiembrie 2022 și notificată părților prin poșta electronică la data de 09 ianuarie 2023 (f.d.222 vol. I). Prin urmare, recursurile declarate sunt în termen.

47. În speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurenților, au fost expuse cu suficientă claritate.

48. Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursuri, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, în special a art. 445 alin. (1) lit. c), art. 432 alin. (1), (2) lit. a)-d) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al

Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile declarate, de a casa decizia din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel, din motivele ce succed.

49. Materialele cauzei atestă că prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 01 iunie 2009 a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Miron Vladislav către Consiliul mun. Chișinău și Primăria mun. Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ, fiind dispusă anularea pct. 3 al dispoziției Primarului General al mun. Chișinău nr.506-d din 13.08.2008 în partea privind suspendarea provizorie a examinării și perfectării materialelor privind privatizarea loturilor de pământ aferente obiectivelor private și obligarea Consiliului municipal Chișinău să emită decizia privind privatizarea terenului aferent construcției comerciale cu suprafața de 73 m.p., nr.cadastral xxxx, situată în mun. xxxxx Hotărârea a devenit irevocabilă, fiind menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 decembrie 2009.

50. Prin încheierea din 30 aprilie 2010 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea cu privire la succesiunea în drepturi în procedura de executare, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Miron Vladislav către Consiliul municipal Chișinău, Primăria mun. Chișinău, cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ, fiind înlocuit reclamantul Miron Vladislav cu succesorul lui în drepturi Corobceanu Maria, care preia toate drepturile și obligațiile creditorului Miron Vladislav, care au apărut în temeiul hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău.

51. Invocând neexecutarea hotărârii 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău, făcând uz de remediul intern reglementat de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, prin prezenta acțiune formulată împotriva Ministerului Justiției reclamanta Corobceanu Maria a solicitat constatarea încălcării dreptului său la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea acestui drept, în mărime de 7000 euro și compensarea cheltuielilor de judecată.

52. Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prin hotărârea din 27 mai 2022, a admis acțiunea reclamantei Corobceanu Maria, dar a încasat despăgubirea de ordin moral într-un quantum mai mic decât cel pretins de parte.

53. Examinând cauza în ordine de apel, prin decizia din 17 noiembrie 2022 Curtea de Apel Chișinău a respins apelurile declarate de Maria Corobceanu, Primarul General al municipiului Chișinău, Consiliul mun. Chișinău și Ministerului Justiției al Republicii Moldova și a menținut hotărârea din 27 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

54. Judecând cauza în ordine de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, nu s-a lămurit cu situația de fapt sub toate aspectele, neclarificând toate circumstanțele de fapt și raporturile juridice care au importanță pentru soluționarea cauzei, nu a dat o apreciere corespunzătoare probelor din dosar, criteriu, care presupune și aplicarea corectă a normelor de drept material.

55. În susținerea concluziei enunțate, analizând legalitatea actului judecătoresc contestat, prin prisma dispozițiilor art. 2 alin. (1)-(4), (6) și (7), art.4 alin. (1)-(3) și (5) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului

la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, art. 2036 alin. (1)-(5), art. 2037 alin. (1)-(3) din Codul civil, art.70 alin.(1) din Codul de executare, a argumentelor și concluziilor invocate de instanța ierarhic inferioară și participanții la proces și reieșind din materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel prematur a stabilit încălcarea dreptului Mariei Corobceanu la executare în termen rezonabil a hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău.

56. Instanța de recurs reiterează că în speță se pretinde neexecutarea hotărârii din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Miron Vladislav împotriva Consiliului municipal Chișinău și Primarul mun. Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ, care a devenit irevocabilă la 17 decembrie 2009.

57. La fel este cert că , prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 aprilie 2010 s-a admis cererea cu privire la succesiunea în drepturi în procedura de executare, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Miron Vladislav către Consiliul municipal Chișinău, Primăria mun. Chișinău, cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ, fiind înlocuit reclamantul Miron Vladislav cu succesorul lui în drepturi Corobceanu Maria. Astfel, Corobceanu Maria a preluat toate drepturile și obligațiile creditorului Miron Vladislav, care au apărut în temeiul hotărârii Curții de Apel Chișinău din 01 iunie 2009.

58. Conform materialelor dosarului, urmare a preluării tuturor drepturilor și obligațiilor creditorului Miron Vladislav, la data de 10 martie 2021, peste 11 ani, Maria Corobceanu a adresat o cerere Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare, prin care a solicitat informații referitoare la executarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 01 iunie 2009, la care, prin scrisoarea Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare nr. 01/1-09-2075 din 18 iunie 2021, a fost informată că nu există spre examinare în procedură administrativă acte în privința executării hotărârii Curții de Apel Chișinău din 01 iunie 2009, iar termenul de prescripție a executării hotărârii a expirat (f.d. 62).

59. La materialele dosarului se atestă Actul de inspectare nr. 0100/10/15996 din 07 decembrie 2010, în care de către specialistul OCT Chișinău filiala ÎS „Cadastru”, V. Postolachi, în baza comenzii nr. nr. 0100/10/15996 solicitantului Maria Corobceanu de la 09 decembrie 2010, a fost efectuată inspectarea la fața locului a bunului imobil amplasat pe adresa mun. xxxxx (fd. 69), fiind constatat regimul juridic a imobilului : numărul cadastral al bunului imobil – xxxxx, construcție comercială; beneficiar – Corobceanu Maria în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 5023 din 07 octombrie 2009, cu întocmirea Planului construcției.

60. Prin cererea din 16 decembrie 2010 Maria Corobceanu a solicitat Direcției Generale Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare prelucrarea arhitecturală, cu stabilirea hotarelor lotului pentru exploatarea imobilului ce-i aparține din str. xxxxx (f.d. 77 vol. I).

61. De asemenea, se atestă că Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare, la demersul Mariei Corobceanu din 04 octombrie 2011, referitor la privatizarea terenului aferent din str. xxxxx, solicită Viceprimarului mun. Chișinău că , având în vedere că problema în cauză a fost examinată în ședințe de judecată cu participarea Direcției asistență juridică, readresarea acesteia Direcției asistență juridică, pentru examinare și răspuns argumentat petiționarei (f.d. 73 vol. 1).

62. Instanța de recurs observă că alte probe care să reflecte acțiunile Mariei Corobceanu după anul 2011 până în anul 2021, în vederea executării hotărârii judecătorești materialele dosarului nu conțin. Doar, mult mai târziu, prin cererea din 20 octombrie 2021 a avocatului Denis Grecu, în interesele Mariei Corobceanu, s-au solicitat informații de la Curtea de Apel Chișinău dacă hotărârea din 01 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată la Primăria mun. Chișinău sau Consiliului mun. Chișinău pentru executare benevolă, sau după caz la executorul judecătoresc pentru executare forțată (f.d. 40).

63. Potrivit răspunsului Curții de Apel Chișinău nr. 4-35/9-2369 din 29.10.2021 Mariei Corobceanu i-a fost comunicat că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 01 iunie 2009, în conformitate cu art. 32 alin. (1) Cod de executare a fost expediată spre executare în adresa Consiliului mun. Chișinău și respectiv Oficiului de executare Centru mun. Chișinău a Departamentului de executare a ministerului Justiției, competent de executarea documentelor de executare la momentul respectiv.

64. Conform informației prezentate de Uniunea națională a executorilor judecătorești nr. 233 din 14.03.2022 (f.d. 118 vol. I), la adresarea nr. 07-62/1906 din 14.02.2022, Judecătoria Chișinău, sediul Centru a fost informată că UNEJ nu deține informația referitoare la dosarele de executare instrumentate de executorii judecătorești, întru identificarea eventualului gestionar al dosarului de executare intentat în baza hotărârii Curții de Apel Chișinău nr. 3-1541/09 din 01.06.2009, emisă în cauza civilă la acțiunea înaintată de Vladislav Miron către Consiliul mun. Chișinău și Primarul mun. Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ. Au fost interpelați executorii judecătorești investiți în funcție, însă nimeni nu a comunicat deținerea unor asemenea proceduri de executare în gestiune/arhivă.

65. În aceste condiții, instanța de recurs consideră că instanța de apel la stabilirea tergiversării executării hotărârii judecătorești din partea autorității publice și existența culpabilității organelor de executare, a omis să verifice existența procedurii administrative și existența cărorva acte în privința executării hotărârii și care au fost acțiunile creditorului în acest sens.

66. Astfel, instanța de recurs observă că Corobceanu Maria, în calitate de creditor, peste mai mult de 11 ani, nu s-a interesat de soarta hotărârii judecătorești și despre executarea acesteia, expediind în acest sens doar în anul 2021 interpelări către instituțiile și autoritățile corespunzătoare. După ce a fost informată despre lipsa unui dosar administrativ și a unei proceduri de executare a hotărârii judecătorești, Maria Corobceanu s-a adresat cu prezenta acțiune.

67. În aceste circumstanțe, instanța de recurs consideră că este pripită imputarea neexecutării hotărârii judecătorești în sarcina statului. Or, înainte de a imputa această întârziere statului, instanța de apel urma să concretizeze în ce perioadă și care sunt acțiunile creditorului Maria Corobceanu în a verifica în mod diligent starea procedurii de executare, sau eventual de a se interesa și a verifica inițierea, existența și demararea unei proceduri de executare.

68. Iar, scrisoarea nr. 4-35/-2369 din 29.10.2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care reclamanta a fost informată de către instanță că hotărârea din 01 iunie 2009 a fost expediată spre executare, nu probează faptul recepționării copiei hotărârii din 01 iunie 2009 de către DEDJ. Instanța de recurs consideră că în lipsa probelor recepționării certe a hotărârii judecătorești spre executare, nu poate fi pusă pe seama autorităților responsabilitatea neexecutării hotărârii judecătorești, iar instanța de apel nu a verificat

chestiunea recepționării hotărârii judecătorești spre executare către DEDJ, ignorând informația prezentată de Uniunea națională a executorilor judecătorești nr. 233 din 14.03.2022 (f.d. 118 vol. I), prin care UNEJ informează că, nu deține informația referitoare la dosarele de executare instrumentate de executorii judecătorești. De asemenea, instanța de apel a lăsat fără apreciere și scrisoarea Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare nr. 01/1-09-2075 din 18 iunie 2021, prin care se menționează că nu există spre examinare în procedură administrativă acte în privința executării hotărârii Curții de Apel Chișinău din 01 iunie 2009.

69. Prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, în coroborare cu art. 118 CPC, nu acordă dreptul automat la prejudiciu moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege. Instanța de apel a omis motivarea corespunzătoare a circumstanțelor cauzei care ar justifica acordarea unei retribuții, acesta, fără un suport probatoriu, purtând un caracter declarativ. Or, acțiunile creditorului în vederea executării hotărârii, fiind insuficiente, atestă rolul pasiv al acestuia în vederea executării hotărârii judecătorești în raport cu cuantumul oferit de instanță ca urmare a neexecutării.

70. În acest context, sarcina probațiunii aspectului tergiversării/neexecutării titlului executoriu, cât și a suportării unui prejudiciu moral nu poate fi pusă doar pe seama pârâtului, dar se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerare în mod obligatoriu argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretențiile excesive și vădit exagerate. Or, miza reclamantului, ce se manifestă printr-o omisiune în a se interesa față de procesul de executare, coroborat cu faptul neidentificării unor acte în privința executării hotărârii Curții de Apel Chișinău din 01 iunie 2009, cât și a mențiunii privind intervenirea prescripției executării hotărârii vizate, influențează în mod determinant asupra temeiniciei acțiunii, prezența unei diligențe din partea creditorului constituind o necesitate.

71. Astfel, caracterul întârziat sau nerezonabil al acțiunilor autorităților abilitate nu au fost analizate de instanța ierarhic inferioară, prin prisma tuturor criteriilor de apreciere, cum sunt: complexitatea cauzei, comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților și miza pentru reclamant. Art.4 alin.(3) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011 specifică că urmează a fi clarificate toate acțiunile întreprinse în vederea executării, termenele de realizare și motivarea acestora întru a exclude reaua-credință a executării.

72. În consecință, instanța de recurs apreciază drept superficiale și expuse sub un aspect general concluziile instanței de apel, din motiv că aceasta nu a elucidat toate circumstanțele importante speței, cu toate că în virtutea caracterului devolutiv al apelului, urma să rejudece fondul cauzei sub toate aspectele pretențiilor.

73. Având în vedere cele enunțate, instanța de recurs conchide că instanța de apel nu a dat o apreciere multiaspectuală și completă tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, motiv din care pripit a emis decizia.

74. Așadar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că cele menționate mai sus nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora. De altfel, participanții la proces, trebuie să aibă posibilitatea reală să-și prezinte apărarea și să fie audiați de o instanță de apel, care va fi competentă de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia, 27 septembrie 2011, parag. 59; Akaki Tchaghiasvili, 2

septembrie 2014, parag. 34, Samardžić, ibidem, parag. 31, Gohe și alții vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 41 - 43).

75. Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile depuse de Maria Corobceanu, reprezentată de avocatul Denis Grecu, Consiliul municipiului Chișinău, Primarul General al municipiului Chișinău și Ministerului Justiției al Republicii Moldova, de a casa decizia din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

76. Astfel, ținând cont de rolul specific al instanței de recurs și de preeminența dreptului, este imperios, ca la reexaminarea cauzei în ordine de apel, să fie remediate neajunsurile procedurii inițiale (a se vedea cauzele Baka vs Ungaria (Marea Cameră), 23 iunie 2016, parag. 117; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 123 – 125).

77. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 445 alin. (1) lit. c), alin. (2) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursurile declarate de Maria Corobceanu, reprezentată de avocatul Denis Grecu, Consiliul municipiului Chișinău, Primarul General al municipiului Chișinău și Ministerului Justiției al Republicii Moldova

Casează integral decizia din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și restituie cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Corobceanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată, spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Ion Malanciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă